

Boxholms köping.

Man har konstaterat, att människor sedan omkring 4000 år f. Kristus varit bosatta inom nuvarande Boxholms köping. Från den tiden härstammar nämligen en vid Öringe funnen hällkista, och i Boxholm har man funnit en stenyx från samma tid. Det förekommer för övrigt ett flertal fornlämningar i bygden, och på Ekeby kyrkogård äro fyra 1000-åriga runstenar placerade. De första människorna kommo längs Svartån, som rinner genom bygden mot sjön Roxen.

Före köpingsbildningen var kommunens namn Ekeby. Det uppkom på grund av bygdens vackra natur med förekomst av ekdungar. Ekeby kyrka uppfördes sannolikt omkring år 1150 och fanns med visshet på 1200-talet. På 1200-talet uppkom socknen, som från allra första början fick namnet Ekeby, och den bevarade prästlängden börjar år 1223.

Socknen har varit föremål för indelningsändringar. Sålunda överfördes år 1866 från Ekeby större delen av nuvarande Blåviks församling, år 1927 överfördes till Ekeby från Åsbo församling vissa delar av dåvarande Boxholms municipalsamhälle med 750 personer, samma år indelades Ekeby församling i två kyrkobokföringsdistrikt, och år 1947 ombildades Ekeby kommun till Boxholms köping. Församlingen bibehöll då namnet Ekeby.

Tidigare var jordbruk på grund av Svartådalens bördighet befolkningens huvudsakliga näring. Vid mitten av 1700-talet fanns dock fem mjölkvarnar och två sågvarnar varjämte allmogen brände kalk, även till avsalu, i små kalkugnar. Kalken hämtades från trakten av sjön Tåkern.

Näringslivet inom socknen kom senare att domineras av industrianläggningarna i Boxholm. År 1754 uppfördes vid Svartån i Boxholm två kniphammare av ägaren till Boxholms säteri, kammarherren och baronen Gabriel Adolph Ribbing, och samtidigt anlades klippsax och skärverk bredvid hamrarna. Namnet Boxholms bruk uppkom efter sätesgården, som uppfördes på 1590-talet av ståthållaren över Vadstena slott och län, friherren Arvid Stenbock. Efter sitt namn kallade han gården Bocksholm, vilket dock redan i början av 1600-talet stavades Boxholm.

Industrianläggningarna i Boxholm utvidgades betydligt under inverkan av förmånliga konjunkturer, och år 1872 försålde dåvarande ägaren, brukspatronen Carl Pontus Burén, bruket jämte en del större skogs- och lantegendomar till det samma år bildade Boxholms Aktiebolag. År 1873 färdigställdes östra stambanan på sträckan Norrköping - Boxholm och kommunikationsförhållandena blevo härigenom avsevärt förbättrade. Industrierna ha under de gångna åren ytterligare utvidgats och omfatta för närvarande järnverk med masugn, martinverk, grov-, medium- och finvalsverk, gjuteri och mekanisk verkstad samt elektriska kraftstationer, skogsavdelning, trävaruavdelning och lantbruk med mejeri och kvarn.

På grund av verksamheten vid dessa industrianläggningar har köpingens tätort ökat i befolkningstal men samtidigt har landsbygdsområdet fått vidkännas minskad befolkning.

Antalet invånare var 4218 den 1 januari 1955. Köpingens skattekronor uppgingo vid 1954 års taxering till kronor 133.452:52 och uttaxeringen år 1955 är kronor 7:98 till köpingen, 90 öre till församlingen och pastoratet, 12 öre till tingslaget och 4:-- kronor till landstinget eller sammanlagt 13:-- kronor.

Thore Kjellgren *På uppdrag av* *Kommunstyrelsen*